

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна державна адміністрація
Управління освіти і науки
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

**«М. П. ДРАГОМАНОВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ НАУКОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ТА УКРАЇНСЬКОГО
ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ»,
(з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога)**

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

11-12 листопада 2021 року

УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2021 рік

Редакційна колегія:

Крамська З. М. – доктор філософії, в.о. директора коледжу, заступник директора з навчальної роботи КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Панченко Л. Ф. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Чепка О. В. - кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичного кабінету КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Любченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Фещенко Г. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, магістр

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Слупіцька С. М. – голова циклової комісії іноземної мови та методики навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

М. П. Драгоманов у Європейському вимірі наукової української національної ідеї та українського відродження другої половини ХІХ століття (з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога) : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції, 11-12 листопада 2021 р. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. – 269 с.

Чекан О. І., Геден-Кравченко М. Ю.....	129
Мовленнєва готовність як складова загальної готовності дитини до навчання у школі	
Чекан О. І., Добра К. Ю.....	131
Теоратико-методичні підходи до формування природних уявлень у дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Кадар С. Я.....	134
Теоретичні засади щодо формування навчальної мотивації дітей старшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Козар К. А.....	136
Порушення мовлення як феномен вираженої патології вербальних функцій у дітей молодшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Конюлич К. Р.....	138
Вплив мовленнєвих порушень на формування особистості дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Рагаль Е. Ю.....	140
Теоретичні засади щодо корекції мовленнєвої діяльності дошкільників з порушенням мовлення	
Чекан О. І., Свистак Д. М.....	143
Історичний і соціокультурний аспекти використання пізнавальних завдань у загальній і спеціальній психолого-педагогічній літературі	
Амосова Л. О., Назаренко А. О.....	146
Педагогічні ідеї національної української освіти у працях Михайла Драгоманова	
Бабич О. О., Бабич Д. С.....	149
Філософсько-теоретичні погляди Михайла Драгоманова на вищу освіту	
Барабаш В. І.....	151
Внесок Михайла Драгоманова в розвиток української науки і культури	
Барабаш В. І., Гвасалія А. Д.....	156
Просвітництво Михайла Петровича Драгоманова, його концепція мовної політики	
Барабаш В. І., Паламарчук А. В.....	159
Філософські, суспільно-політичні та соціально-педагогічні погляди М. П. Драгоманова	
Березюк М. В., Семенюк О. С.....	163
Народознавство і мова – важливі віхи патріотичного виховання дошкільників в ЗДО	
Бистранівська О. С.....	166
Роль М. П. Драгоманова в розвитку національної освіти	
Борисьонок М. О., Пушкар С. О.....	167
Ідея народності у педагогічній діяльності М. П. Драгоманова	
Войтенко Г. М., Бущинська Є. Г.....	169
Творча спадщина Михайла Драгоманова: погляд сучасників	
Войтенко Г. М., Курилюк М. В.....	171
Михайло Драгоманов – публіцист, редактор і політичний письменник	
Глушко Ю. М.....	173
Роль викладача закладу вищої освіти в організації самостійної роботи студентів	

дитини і відповідно вимагає поділу його на окремі компоненти. Думки вчених щодо змістової складової готовності до школи об'єдналися у розумінні її багатокомпонентності, а розійшлися у трактуванні щодо структурних складових та їх критеріїв. Мовленнєву готовність як окремий самостійний компонент готовності дитини до навчання у школі, психологи не виділяють і сьогодні. Вони розглядають її лише як один із складників інтелектуальної готовності. Не викликає сумніву, що МГШ повинна займати одне з провідних місць серед усіх компонентів готовності дитини до навчання у школі та досліджуватися як системна мультидисциплінарна проблема з урахуванням концепції О. Корнева про ФСММ. Оскільки саме за допомогою мовлення діти взаємодіють з навколишнім світом, спілкуються, а через оволодіння усним та писемним мовленням дитина засвоює всю систему знань.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Т. Г. Корекція мовленнєвої готовності до шкільного навчання дітей з вадами інтелектуального розвитку. Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка : педагогічні науки. 2010. № 10 (197). Ч. II. С. 151-156.
2. Липа В. В. Общая и коррекционная педагогика о формировании у детей готовности к школьному обучению. Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : педагогічні науки. 2008. № 12 (151). С. 149-155.
3. Марченко І. С. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. Логопедія. 2013. № 3. С. 52-56.
4. Никитина М. И. Проблема интеграции детей с особенностями развития. Инновационные процессы в образовании. Интеграция российского и западноевропейского опыта. 1997. № 2. С. 152-155.

ЧЕКАН Оксана Іванівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

ДОБРА Катерина Юріївна,

здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

(м. Мукачево, Україна)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ПРИРОДНИЧИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

В Базовому компоненті дошкільної освіти визначаються вимоги до рівня освіченості, вихованості і розвиненості дитини старшого дошкільного віку, зокрема подані вимоги до рівня компетенцій дитини з освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі», що «містить доступні дитині дошкільного віку уявлення про природу планети Земля та Всесвіт, розвиток емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля. Природнича освіченість передбачає наявність уявлень дитини про живі організми і природне середовище, багатоманітність явищ природи, причинно-наслідкові зв'язки у природному довкіллі та взаємозв'язок природних умов, рослинного і тваринного світу, позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи. Ціннісне ставлення дитини до природи виявляється у її природодоцільній поведінці: виважене ставлення до рослин і тварин; готовність включатись у практичну діяльність, що пов'язана з природою; дотримання правил природокористування» [3, с. 7]. В Базовому компоненті уявлення про біологічні елементи природи розглядаються у взаємозв'язках і взаємообумовленості, що сприяє розумінню дитиною того, що людина є складовою природи, і стосунки її з природою повинні бути екологічно-доцільними.

Отже, загальним підходом у формуванні особистості дитини через зміст освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі» є застосування комплексного підходу в оволодінні відомостями про природне довкілля через взаємозв'язок повітря, води, ґрунту, рослин, тварин, людей, що передбачає розвиток чуттєвої сфери, засвоєння певного кола знань та оволодіння практичними вміннями. Цей підхід є важливим для визначення методології нашого дослідження, оскільки він передбачає застосування і особистісно-діяльнісного підходу у навчально-виховній і корекційній роботі по формуванню природничих уявлень у дошкільника, на важливість якого вказували провідні науковці, зокрема Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, С. Д. Максименко, В. В. Рибалка, Л. С. Рубінштейн та інші.

Вивченням проблем природничого виховання дітей займалися відомі педагоги минулого О. В. Духнович, Я. А. Коменський, Г. Й. Песталоцці, Б. Е. Райков, С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський, Є. І. Тихеева, К. Д. Ушинський та інші.

Свого часу видатний педагог-мислитель Я. А. Коменський підкреслював, що людина – це частина природи, і вона повинна розвиватися за її законами [4]. У свою чергу Й. Г. Песталоцці вважав, що єдиний, справжній фундамент людського пізнання – сприйняття природи і весь запас знань, які людина здобуває за допомогою відчуттів, є результатом уважного ставлення до природи [4].

Видатний педагог та організатор дошкільного виховання Є. І. Тихеева

розглядала природничі екскурсії як засіб формування у дітей конкретних уявлень про природу. Вона зуміла практично довести важливість екскурсій і прогулянок для всебічного розвитку дітей [2].

А в Україні в цей час С. Ф. Русова переконливо доводила, що природознавство можна визнати за «першу науку малих дітей», а знайомство дітей з природними об'єктами має проводитися на живих об'єктах та справжніх явищах. Вона також підкреслювала, що ніяка модель, ніякий малюнок не може дати кращого початкового знайомства з об'єктом природи, ніж сама природа. Тому саме екскурсії та безпосередні спостереження самих дітей – найкращі методи, що викликають інтерес дитини і найповніше задовольняють її зацікавленість та формують уявлення про природу [1].

С. В. Русова писала: «Перше природознавство пояснює дитині те життя, яке вона бачить навкруги себе: в саду, в лісі, в полі, у ставку, на річці, усе біологічне оточення, серед якого вона живе й на яке треба звернути увагу дітей. Деревя, квіти, хліба, городиня – мають стати цілком знайомими і своїми індивідуальними рисами, і своїм призначенням для людей; дитина повинна розпізнавати птахів з їх співу, з яєць та гнізд, які з них мандрують, які постійно живуть навколо нас. Вихователь повинен постійно викликати в дитині любов, інтерес до природи та її явищ і процесів. Потрібно, щоб вихователь сам любив природу, сам захоплювався екскурсіями і спостереженнями» [5, с. 264-265].

Важливим для нашого дослідження є той факт, що у переліку навчальних дисциплін, передбачених для підготовки вихователів, саме вивченню природознавства С.Ф. Русова відводила одне із основних місць і ставила його на друге місце після фізіології.

Аналізуючи роботи відомих педагогів минулого (С. Ф. Русової, В. О. Сухомлинського, К. Д. Ушинського та ін.) необхідно відмітити, що вони вказували не лише на те, як природа впливає на розвиток та формування особистості, але й активно відмічали, що необхідно навчити та виховати молоде покоління, яке здатне бережливо ставитися до природи як до національного суспільного багатства, вміти передбачати наслідки своєї поведінки, а також дій інших людей у природі, охороняти та примножувати багатства рідної природи.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех // Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади : наук. видання : у 2-х кн. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі [Текст] : підручник для студентів вищих навчальних закладів за напрямом «Дошкільна освіта» / Богуш А.М., Гавриш Н. В. - К. : Слово, 2008. - 408 с.

3. Волкова Л. С. Выявление и коррекция нарушений устной речи у слепых и слабовидящих детей / Л. С. Волкова. – Л. : ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1982. – 68 с.

4. Горопаха Н. М. Співпраця дошкільного закладу та родини у вихованні екологічної культури дітей / Наталія Горопаха // Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск № 31 – Рівне, 2005. – С. 15–20.

5. Огданська Л. О. Становлення особистісно орієнтованої педагогічної системи та роль проектної діяльності в розвитку дошкільників / Л. О. Огданська // 3 досвіду роботи вихователів ДНЗ № 22 «Жайворонок» м. Черкаси // Бібліотечка вихователя дошкільного закладу. – 2009. – № 12. – С. 43–45.

ЧЕКАН Оксана Іванівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

КАДАР Світлана Ярославівна,

здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

(м. Мукачево, Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Неодмінною характеристикою реформаційних процесів у сучасній освіті є зростання вимог до рівня та якості освіти, її переорієнтування на неперервність, обов'язковою умовою якої є здатність людини до самоосвіти. Це стає можливим за умови, якщо у структурі особистості наявна відповідна мотивація, формування якої починається ще з перших ланок навчання. Отже, на дошкільній освіті лежить відповідальність за забезпечення міцного підґрунтя процесу модернізації вітчизняної освітньої системи.

Науковцями доведено, що діти старшого дошкільного віку мають істотні відмінності за рівнем свого психічного розвитку від семирічок, а тому не завжди виявляються готовими до навчання за дошкільним типом, що призводить до виникнення різного роду утруднень. Так, теорія й практика доводять, що інтерес до знань, бажання вчитися у майбутньому протягом першого року навчання в значної частини першокласників різко знижується, а то й зовсім зникає. Це, у першу чергу, пояснюється невідповідністю навчально-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>